

is te doen dan
ikale opleiding

r geleden aan
delijke muziek-
slechts gebrek-
om het tegen-

zijn, dat zulke
tijd met zijn
konden.

og voor hebben,
ider leiding van
ig jaar den stal
uitvoering in
lorium, buiten
lfs al zou een

oo was, dat we
kennen, is des

as gaarae „Hal-
é ook in deze
ukwensch doen

um van Bruck-
oore gebracht,
de uitvoering
ht.

erd door Wal-
de meeste aan-
itvoering daar-
daad van den
vertolking.

1884 te Leipzig
ebben voor het
erzicht, in het
hij in 1908 aan
ek te studeren.
onservatorium

een Sympho-
Nikisch-Stipen-
nach (Vogtland)
en Kantor aan
„Die Heilige
mengesteld uit
dichten.

e heilige berg
ir plaatsen als
Via Dolorosa,
dere gedeelten
is van onzen

de heerlijkheid
en laat ons in
der verwoeste
het negende,
het Hemelse
Als een rode
het leven en
tot geeft op de
Jeruzalem de
kelijke stad in

wegend „schil-
ld, zijn: Sion,
el, De tempel-
dolorosa, Gol-
inhooien van
Jeruzalem.

, dat een nader
urde voor een
ewettig is.

der Herr und
Gottes auf sei-
t, en hield zich
ste deel: „Dass
und ewiglich“.
l de stem van
ens den heelen
andere solisten
lli, beiden wel-
it zeggen, maar
zonder paktten.
oratorium is,
der boeit, hoe

ndruk van ge-
en koorappa-
let aan belang-
erde deel luis-
zween Söhne“,
componist die
urft verder te
zikaal-ondep-
ze van erger.
er zu dir, dass
banaliteit ten
als in de har-
oe de twaalf
ge Stad in de
aan ordinar

stijlen en laat
uzikaliteit. Om
even duidelijk
ch met naieve
Mendelssohn,
l: dit is over-
om te demon-

streeren het gebrek aan consequente doorvoering van een eigen, bij zulk werk passenden, persoonlijk, tot in onderdeelen argumenteerbaren stijl. Met Hubert Cuypers' Kerstatorium hebben we het ideaal van een modern Protestantisch-Christelijk oratorium niet bereikt. Wat niet verwonderlijk is. Maar met Böhm's „Heilige Stadt“ zijn we er evenmin.

Beide componisten zijn in dit soort compositie vastgelopen op onvolkomen verantwoordbaarheid van vulgarisatie in melodie en harmonie in sommige gedeelten van hun oratorium, maar Böhm's ongetwijfeld veel sterker dan Cuypers.

Bovendien weten we van Cuypers na afloop wie hij muzikaal was, toen hij zijn opus schreef, en van Böhm's hoogstens, dat hij zichzelf nog niet gevonden had, of weer kwijt was.

Of deze meening veranderen zal na een herhaling?

In ieder geval was het interessant dit werk eens te hooren uitvoeren, vooral in aanmerking genomen de buitengewone moeite die men heeft om belangrijk en goed modern werk te vinden voor onze Christelijke oratoriumverenigingen.

Ik heb den indruk gekregen, dat „Halleluja“ voor de vertolking hard gewerkt heeft, en niet heeft gespeculeerd op de haast traditionele welwillendheid, waarmee bij een jubileumconcert zoo vaak geschreven wordt: „Hartelijk gefeliciteerd, en over de prestaties zullen we vandaag maar niets zeggen“.

De heer Tobé zal niet verwachten, dat ik over alle onderdeelen de loftrampet zal steken.

De slot-toon van het eindkoor zal hem ook niet het zuiverst geklonken hebben dank zij de ietwat roekeloze opstuwing aan het eind door den componist na een paar uur hard zweogen. De inzetten van het mannenkoor waren weifelend. En zoo zijn er nog wel enkele dingen te noemen, die verbeterd kunnen worden.

Die verbeterd kunnen worden, als de muzikaalsterke leden van het koor die critiek hebben — ik weet dat ze er zijn — niet weggooien, maar hoe langer hoe meer degelijke krachten aan hun (haar) vereniging toevoeren.

En dan zij men zich in de Roltestad bewust van zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van een koor als „Halleluja“, dat onder een geloovig leider zijn naam „Christelijk“ niet draagt als een ornament, waarmee men eigenlijk verlegen zit, doch waarvan geestelijk en muzikaal het beste gehoopt mag worden, zoolang en in zooverre als het met geloovige energie in de toekomst aan zijn roeping werkt.

Hulde voor het initiatief en de uitwerking van het feestplan!

JOH. LUIJKENAAR FRANCKEN.

Een „Afscheiding“ in Duitschland.

Den 16en September anno 1834 verschenen in de lutherse pastorie te Hönigern in Silezië eenige regeeringspersonen uit Breslau en gelasten den predikant, Eduard Kellner, hun naar de gevangenis te volgen.

Wat had deze merkwaardige man misdreven?

Een der Koningen van Pruisen, van ouds beschermheeren van de gereformeerde belijdenis — aan wie o.a. de stichting (1783) en instandhouding van de Geref. Kerk te Vlotho a. d. Weser te danken is —, Friedrich Wilhelm III, in zijn jeugd onder rationalistische invloeden opgevoed, maar dank zij den druk der tijden (heerschappij der Franschen!) tot een zekere „kerkelijke vroomheid“ gekomen, waarbij hem kwesties, die de belijdenis betroffen, tamelijk vreemd bleven, Friedrich Wilhelm III dan wilde in zijn land de eenheid tusschen de lutherschen en de gereformeerde „belijders“ tot stand brengen, en wel langs den weg van de „Unie“. Eerst werden Gereformeerden en Lutherschen in dezelfde provinciale bestuursresorten samengebracht. Later (1822) volgde de invoering van een geünieerde Agende (Liturgie-boek), van zulk een gemengd karakter, dat van alle zijden verzet kwam. De Koning beval toen de invoering en begunstigde tevens allen, die zijn Agende aannamen door „bevordering“ etc. Toch bleef een groot deel der gemeenten zich verzetten, o.a. Schleiermacher — hoewel hij op zichzelf voor de Unie was —, omdat hij den Koning het recht betwistte regelen voor den Eeredienst in te voeren. Ook was er verzet van velen op gronden ontleend aan de belijdenis.

Toch werd ook dit verzet gebroken, en wel door de kwestie... commissariaal te maken en door langs dien weg allerlei concessies te doen!

Een derde etappe van den strijd betekende in 1830 (300-jarig jubileum van Augsburg!) de uitnodiging van den Koning, dat men op den gedenktag toch tot de Unie zou toetreden door bij het Avondmaal den ritus van het brood-breken te volgen. (De Lutherschen gebruikten bij het Avondmaal oblaten — ouwels). Nu betekende het

gebruiken van de Agende-in-dien-zin dus aanvaarding van de Unie, en bovendien werden nu vooral de Lutherschen door den drang van den Koning gedwongen hun belijdenis prijs te geven. Verzet kwam er dus vooral van Luthersche zijde, speciaal in Silezië. De predikant Scheibel, bij wien zich honderden gezinnen hadden aangesloten, werd afgezet en... emigreerde.

Ook Eduard Kellner nu had geweigerd de geünieerde Agende aan te nemen. Met de volgende woorden had hij zijn vrienden daarvan rekenschap gegeven: „Bij mijn ordinatie (plechtige „indienst-treding“ van een candidaat) heb ik mij verbonden aan de Luthersche belijdenis. Deze belijdenis verkondigt het rijke en reine evangelie, zooals God het door de hervorming van Maarten Luther voor onze landen ontsloten heeft. Tevens verwerpt die belijdenis enkele gereformeerde leerstellingen als dwaalleer. Nu moet echter volgens den wil des Konings in de geünieerde Evangelische Kerk de belijdenis van Lutherschen en Gereformeerden gemengd gelden. Daartoe zal de nieuwe Agende ingevoerd worden. Zulk een vernieuwing mag ik niet goedkeuren door daaraan mee te doen: want ze is tegen Gods Woord en de Luthersche belijdenis.“

Daarom had Kellner de geünieerde Agende niet aangenomen, zijn afzetting door den geünieerd geworden Superintendent („toezicht“-uitoefenende predikant in een Synode — classis) niet erkend, omdat ze uitging van een geünieerd kerkbestuur en niet van een Luthersch, en liet hij zich nu gevangen nemen.

Meer dan vier jaar heeft hij in de gevangenis moeten doorbrengen.

Zou het toch maar niet beter geweest zijn, wanneer hij de geünieerde Agende aangenomen had? Hij had toch ook zoo zijn gemeente verder kunnen dienen en geheel in den zin van de Luthersche belijdenis kunnen prediken!

Zoo redeneerde men in zijn omgeving en in zijn tijd.

Zeker, maar... het is nog nooit geraden geweest iets tegen het geweten te doen, en wel allermint wanneer dat geweten belijdt zich gebonden te weten aan Gods Woord.

Uit dat Woord van God had Kellner reeds in zijn studententijd geleerd, dat het opstand tegen God is wanneer wij, menschen, naar eigen goeddunken leven, in plaats van God onzen Heere te dienen en in Zijn kracht onze medemenschen. Dit Evangelie en niets anders moest de kerk, naar Kellner's innigste overtuiging, aan het volk prediken. Nu had, volgens hem, de Luthersche belijdenis dit Evangelie het zuiverst bewaard, vandaar dat hij zijn volle persoonlijkheid inzette in den strijd voor het handhaven, onverkort, van die belijdenis. En nu was het hem niet genoeg, dat het hem persoonlijk eventueel mogelijk zou blijven om in zijn eigen gemeente het Evangelie in Lutherschen zin te prediken. Het was veelmeer een gewetenszaak voor hem, dat de Luthersche Kerk in het land niet zou ondergaan.

Evenwel, met zijn gevangenneming scheen het lot van de Luthersche Kerk in die streek beslist. Leek het niet vanzelfsprekend, dat de geheele beweging zou vastlopen, zoodra haar geestelijk hoofd verwijderd werd?

Inderdaad, dat zou gebeurd zijn, wanneer alleen maar de predikant en niet ook de gemeente-leden zelf geweten hadden, waarom de strijd ging. Juist daarvoor nu had Kellner gezorgd. Toen hij in 1822 zijn ambt in het uitgestrekte Hönigern met zijn drie en dertig buurtschappen aanvaard had, had hij door preeken en door bijbelavonden zijn gemeenteleden het oude evangelie, dat hem zelf tot zoo grooten troost geworden was, onvermoeid en onverpoosd verkondigd. En tot zijn groote vreugde had hij ondervonden dat Gods Woord niet ledig wederkeert. Het geestelijk leven wies in dit door rationalistische prediking verwoest gebied. In korten tijd verkocht hij 400 bijbels in zijn gemeente, wat heel wat beteekent wanneer men in aanmerking neemt, hoe laag het sociaal peil in die dagen ook en vooral in die streken was. Een machtige „opwekking“ volgde. Maar... daarbij liet Kellner het niet. Hij wenschte alles in de zuiverste kerkelijke banen te leiden. Kerkelijke vragen van liturgie en belijdenis, en dus ook de brandende kwestie van dien tijd, de Unie, besprak hij met zijn gemeente. Daardoor waren zijn schapen precies op de hoogte met datgene wat er in den kerkelijken strijd passeerde.

Toen derhalve hun predikant gevangen gezet werd, bleven ze hardnekkig aan hun rechten vasthouden. Acht processen werden hun aangedaan. Ze wilden ook hun kerkgebouw niet aan de nieuwe geünieerde Evangelische kerk afstaan. Dag en nacht bewaakten ze dat. Maar zie, daar gebeurde het ongelooflijkste: op den 21sten December 1834 liet de Koning de kerk door 500 militairen „bestormen“ en de deuren openbreken ten behoeve van de geünieerden!

Ondanks den afval — dank zij vooral de sociale boycotting — bleef een belangrijk deel der gemeente getrouw. Zij sloten zich nauwer aan en hielden voortaan hun door den staat verboden godsdienstoefeningen, meest leesdiensten, in het geheim.

Boven hun kerkelijk leven schreven zij: men moet

Gode meer gehoorzaam zijn dan den menschen. Het hagede natuurlijk hoeten. Want elke deelnemer aan een geheime godsdienstoefening moest een daalder, bij herhaling verdubbeld, betalen. Men was daar niet „gezegend“ met de Code pénal!

Meestal 's nachts kwamen zij bijeen, en vaak waren dan in hun midden andere Luthersche predikanten, die eveneens de nieuwe Agende niet aangenomen hadden en daarom afgezet waren, maar nog niet gevangen gezet. Onverschrokken trokken zij door die streek, hoewel een hoog bedrag aan „vanggeld“ op hun hoofd gezet was.

Maar in die vervolging konden de getrouwe gemeenten toch roemen. Toch? Neen, juist daardoor. Ze werden niet moede te getuigen van Gods rijken zegen over hun leven, dien zij ontvingen uit Zijn Woord.

Deze strijd duurde tot 1840: een zware strijd, een ongelijke. Want aan de eene zijde stond de Koning met zijn politie en zijn soldaten, aan de andere zijde een groepje Lutherschen, aan wie elk uiterlijk machtsmiddel ontbrak. De Koning had openlijk uitgesproken, dat in geen geval een zelfstandige Luthersche Kerk naast de geünieerde zou worden geduld. Intusschen, de Koning stierf. Maar in leven bleef de kleine, verdrukte en vervolgd Luthersche Kerk. Zij had, dank zij Gods genade, de overwinning behaald. Want, hoewel men haar alle uiterlijk bezit had afgenomen, haar rijke innerlijk bezit — Gods Woord naar Luthers belijdenis — mocht zij weer vrij uitstallen: de nieuwe Koning, Frederik Wilhelm IV, maakte een eind aan de vervolgingen. De gevangen predikanten werden vrij gelaten, de inbeslagnemingen hielden op.

Begin Maart 1841 keerde Kellner in zijn oude gemeente terug. Gemakkelijk was zijn taak in den beginne niet. Het was nu zaak voor het kleine, trouw gebleven groepje geloovigen, wier financiële draagkracht door de vervolgingen en justitieele executies geweldig verzwakt was, een kerkelijk leven op te bouwen alleen uit vrijwillige bijdragen zonder een cent ondersteuning van den staat. Er moesten kerkgebouwen komen, scholen gesticht, tractementen — hoe gering ook — voor de predikanten bijeengebracht.

In het jaar 1845 telde deze Luthersche Kerk in oud-Pruisen 18.644 zielen in 20 parochies met 22 predikanten. Thans heeft ze 57.000 zielen en wordt ze verzorgd door ongeveer 90 predikanten.

Hun grootste rijkdom toen en thans (ten tijde van het Müller-regiem!) is, dat zij — ook nu — vrij en ongestoord van al hun kansels Gods Woord mogen verkondigen in den zin van hun zoo geliefde Luthersche belijdenis.

Is hun geschiedenis niet bijna trek voor trek te vergelijken met wat de „Afscheiding“ bij ons vertoonde?

T. DELHAAS.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De toestand der Wereldzending.

V.

(Haar taak.)

Het doel van de zending is het brengen van het Evangelie aan hen, die de waarheid niet kennen, om alzoo te komen tot stichting van de kerk des Heeren. Alles wat dus door de zending gedaan wordt moet daarmee in verband staan. En ook mag noch het een noch het ander worden verwaarloosd. Eveneens moet de zending er zich voor wachten, om de boodschap des heils te brengen in Westersche vormen, of ook aan de kerk een vorm te geven, die aan de bevolking van het zendingveld ten eenenmale vreemd is.

Ook dreigt er gevaar voor de zending, als de regeering haar steunt voor den arbeid in het zendingshospitaal en op de zendingsscholen door overgrote subsidies, waaraan vanzelfsprekend allerlei voorwaarden worden verbonden. Immers, de zending zou er dan toe kunnen komen, om haar tweevoudig doel wat minder ernstig op te vatten. Steun der regeering mag alleen worden aanvaard in zooverre de zending dien steun kan dienstbaar maken aan het volbrengen van haar taak.

Er zijn er geweest, die meenden, dat de eigenlijke taak der zending was de „Christianisering der niet-Christelijke wereld“. Zelfs vraagt Prof. Richter zich in zijn artikel „Zur Missionslage“ af, of de zending niet een te groote taak op zich genomen heeft door zich te werpen op de geheele niet-Christelijke en de Roomsche wereld; vergt dit niet te veel aan geld en aan menschen? Moet men inderdaad er op uit zijn, om steeds weer nieuwe volksstammen te ontdekken, die het Evangelie nog niet gehoord hebben?

Ook acht hij het van twijfelachtige waarde, wanneer men poogt groote massa's van landen en volken, zooals Indië of China, als één zendingveld saam te vatten ten koste van alles. Als het doel is een kerk te stichten, een volkskerk in den goeden zin van het woord, dan concentreere zich

de zending op een terrein, dat overzien kan worden, zooals b.v. geschied is op Sumatra onder het Batakvolk, op Nias, in Uganda enz.

Voor de overzetting van den Bijbel in vreemde taal en voor de Bijbelverspreiding in de geheele wereld kan een uitzondering gemaakt worden, meent Prof. Richter; dan is beperking tot één land of tot één volk niet noodig. Maar overal, waar het er om te doen is de menschen zelf te bereiken door persoonlijk getuigenis en ze straks saam te brengen tot één gemeente, daar geeft het steeds maar uitzetten van de grenzen groot gevaar.

Deze beschouwingen van Prof. Richter zijn voorzeker waard om ernstig te worden overwogen. Men voelt, dat hij zich vooral richt tegen gebruiken in de Engelsche en Amerikaansche zending. Ook in de zending geldt het woord: in de beperking toont zich de meester.

Wij zeiden reeds, dat elke tak van arbeid in de zending in overeenstemming moet zijn met het beoogde doel. Is dat niet het geval, dan wordt zulk een arbeid voor de zending een last.

Neem b.v. de medische zending.

Natuurlijk heeft de zending en zijn gezin medische hulp noodig; ook hebben de Christenen er recht op door goede medische hulp bewaard te blijven voor de toevenaars onder hun volk, die ook een dokterspraktijk uitoefenen.

Evenzoo is het onder de Mohammedanen noodzakelijk een medischen dienst in te stellen, om diep geworteld wantrouwen weg te nemen en vijandige stemming te overwinnen; dan wordt de medische dienst een middel, om voor de prediking van het Evangelie toegang te verkrijgen tot het volk. Wij weten van hoeveel betekenis de zendingshospitaal op Midden-Java zijn geweest en nog zijn.

Eveneens kan men het als een plicht der zending beschouwen, om in een gebied als Midden-Afrika medischen arbeid te verrichten met het oog op de groote kindersterfte, en vreeselijke inheemsche ziekten.

Een andere vraag is echter of het de taak der zending is medische opleidingsscholen te stichten voor doktoren en verpleegsters.

De zending acht het ook meermalen haar taak te zijn onder de zeer arme plattelandbevolking in Afrika en in Azië op een of andere wijze hulp te bieden, b.v. door landaankoop, huisindustrie enz. Het is vindingrijke zendingen dikwijls gelukt met zeer verrassende uitkomsten een nieuwen tak van arbeid in te voeren, zooals de cacaoplanting op de Goudkust, den boomwolbouw in Uganda en den tarwebouw in Kingaland. Zulke hulpdiensten verdienen alle lof.

Een andere vraag is echter, of de zending de taak en de roeping heeft, om haar krachten te wijden aan de overwinning van de massa-armoede in de groote landen van Azië. Op dit gebied heeft de staat een taak te volbrengen, gelijk het ook toegejuicht kan worden als de algemeene philanthropie zich daarvoor geeft. Maar deze arbeid vraagt zooveel zakenkennis, die slechts heel zeldzaam bij de zendingen gevonden wordt, dat het reeds daarom, afgezien van andere overwegingen, niet aan de zending kan worden opgelegd.

Meer moeite geeft de kwestie van steunverleening in de groote fabriekssteden van China en Japan, die als paddestoelen uit den grond verrijzen, en in hun slums een toonbeeld van de vreeselijkste ellende te aanschouwen geven. In overeenstemming met den realistisch-practischen aard van het Chineesche en Japansche volk acht Prof. Richter het noodig, dat de prediking van het Evangelie gepaard gaat met betooning van effectieve hulp. De waarheid, betekenis en waardij van de heilsoodspraak moet blijken uit de hulp, die aan de ellendigen wordt geboden.

Temeer is dit ook noodig, omdat het Communisme, hetwelk zeer sterk uit Rusland wordt gepropageerd, met een zoogenaamd algemeen „Heilandsprogramma“ is gekomen voor allen socialen nood. Kan daar de zending bij achterblijven?

Van dit praktische Christendom in het steunverleenen in de sociale ellende, is de bekende Kagawa in Japan het voorbeeld geworden. Hij heeft op dit gebied, wij zouden haast zeggen wonderen verricht. Maar zelfs wat deze geniale sociale profeet heeft gedaan of ook heeft voorgesteld te doen, ontmoet van allen kant heftige critiek. En dan zijn er maar heel weinig sociale profeten zooals Kagawa, Kingley, Stöcker e.a. En hoe gering is hun hulp nog geweest, vergeleken bij de grootte der ellende!

Bovendien dreigt voor de zending ook het gevaar, om bij zulk een arbeid in humanistische wateren te verzeilen, en politiek-sociale hervormingen te willen aanrichten. En niemand zal kunnen tegenspreken, dat zooiets heel ver afligt van het doel der zending: prediking van het Evangelie en planting der kerk.

(Slot volgt.)

J. D. W.

PERSSCHOUWT

Feestgedruisch en Wapengekletter.

De L. J. v. Leeuwen bespreekt in de „Hervormde Gravenh. Kb.“ enkele geschriften, die van hervormde zijde (zijn er ook „zijden“ aan de waarheid?) de Af-scheiding belichten willen. De v. L. denkt over hun uitnemendheid anders dan ik, maar dat doet niet ter zake hier. Wel dit:

Ik heb ze gehoord maar ben heel blij deze uitnemende stukken nog eens te kunnen lezen. Wat was de toon, tegenover allerlei wapengekletter en feestgedruisch van de andere zijde, hier waardig.

Wat is het toch moeilijk elkaar te begrijpen. De v. L. heeft door zijn positie in de Ned. Chr. Radio-Ver. herhaaldelijk contact met andersdenkenden, speciaal met gereformeerden. Men zou dus zeggen: als herhaalde persoonlijke ontmoeting iets helpen kan, om een betere „sfeer“, en het „elkaar begrijpen“ mogelijk te maken, dan zal het bij de v. L. helpen. Toch dit oordeel: wapengekletter, feestgedruisch. Ik voor mij vind elk van die woorden onrechtvaardig. Maar ook dat kan me thans niet bezig houden. Ik leg dit oordeel aan onze lezers voor, om voor de zooveelste maal te zeggen: laat men niet overdreven waarde hechten aan het „praten“ met elkaar. Sommige menschen zijn zó topzwaar, dat ze dagelijks zuchten over het „mekaar begrijpen“. We moeten elkaar ontmoeten. En anders is er niet veel te doen, om de wereld op te knappen. Kwesties behandelen, zooals dat mogelijk is door serieuze kennis-neming van elkaars geschriften? Neen, liever elkaar ontmoeten. Sfeer. Begrijpende houding.

Jawel, edelachtbaren. Maar er is ook nog looze kalk.

Over het Congres.

Het is een heele toer, de discussie te houden in de banen der werkelijkheid. Telkens weer moet men het opnemen tegen hen, die een schijn-gevecht openen, door zich te verzetten tegen beweringen, die... niemand gedaan heeft. Zoo schrijft De Kalkman in „Goudsche Kb.“ een artikel, dat op twee pijlers het betoog rusten doet. De eerste is:

Het is dan ook wel wat spitsvondig om uit het deelnemen van deze mannen aan het congres de conclusie te trekken, dat zij daarmede verklaren, dat prof. Haitjema zuiver gereformeerd is.

Is dat nu serieuze voorlichting? Neen; want geen mensch heeft beweerd wat hier gezegd wordt, al te spitsvondiglijk beweerd te zijn. Maar wat zal men De Kalkman zeggen, als eerst „De Heraut“ hem op dit pad is voorgegaan? „De Heraut“ schreef ook:

Wanneer men hieruit nu de conclusie trekt, dat dus ieder, die aan dit Comité deelneemt, daarmede aan de anderen een brevet van zuiver Calvinisme uitreikt, en onze professoren en predikanten, onze staatslieden, mannen als Colijn en Idenburg, om de anderen niet te noemen, de dialectische theologie van Prof. Haitjema voor calvinist verklaren, zij het niet met woorden, dan met daden, dan is dit een consequentie — ik zal maar niet zeggen consequenzmacherei — die ik met belustheid wraak.

Ook hier weer een strijd tegen denkbare bezwaren. Niemand heeft beweerd, dat deelneming aan het congres erkenning beteekent van iemands „zuiver“ calvinist zijn. Allermint „De Reformatie“, die reeds enkele jaren geleden, en ook nog vóór de jongste persdebatten uit den treure heeft aangehaald, wat Prof. Hepp tegen het Barthianisme heeft geschreven (en hoeveel is aan den anderen kant letterlijk geciteerd??). Maar op deze manier ontgaat men weer het eigenlijke puntje: beweerd is, en wordt, dat deelneming aan het congres inhoudt de erkenning, dat de organisatoren — en door hen gevraagde sprekers — gereformeerd zijn, althans in ruimeren zin. Anders is het congres toch zeker de onwezenlijkheid zelf? Welnu: de bewering: „Prof. Haitjema is zuiver calvinist“ is niet gevaarlijk... want ze verteert zichzelf. De bewering: „hij is calvinist in ruimeren zin“ (zoo is het congres aangekondigd b.v. door Prof. Grosheide) is wél gevaarlijk, omdat ze voor de ooren der massa aannemelijk lijkt, en toch in flagranten strijd met wat gereformeerde leiders hebben te beweren over diens geschriften.

De andere pijler van De Kalkman's betoog is deze:

Mogen Gereformeerde geleerden uit binnen- en buitenland dan niet meer samenkomen om over Gods Souvereiniteit te spreken? Mag dat dan niet, al is daar een enkele onder hen, die slechts Gereformeerd is in naam? Mogen dan onze voormannen daar niet komen, hoewel ze publiek verklaren, dat ze een en ander wel anders gewenscht zouden hebben? Wat worden we toch met inzettingen belast van raak niet en smaak niet en roer niet aan? Laat niemand zich inbeelden, dat daar des Heeren gemeente mee gebouwd wordt, want het is niet in eenige waarde.

Zulk geschrijf is een kerkbode onwaardig. Ieder heeft kunnen lezen, dat wel degelijk een conferentie met Prof. Haitjema door de bezwaarden is „toegelaten“, dat zelfs de weg gewezen is, waarlangs men zó iets zou kunnen bereiken, als men dat dan zoo graag wilde. Dergelijke donquichotterie dient nergens anders toe, dan om stemming te maken, en het debat te laten verlopen in partij-keus, over en weer, zonder dat wezenlijk geluisterd wordt. Dat zó door een enkelen kerkbode-schrijver geschreven wordt, is wel een bewijs van de ontstellende onzakelijkheid,

waarmee men hier een kwade zaak heeft goed willen pleiten. In hun ijver om toch vooral de opgekomen critiek te smoren, zien sommigen voorbij, dat zij tegen andere hoogleraren van Kampen zoowel als van Amsterdam beschuldigingen inbrengen, tegen hen n.l., die niet hebben willen meedoen. Het geheel der discussie is een bewijs van den achteruitgang van ons leven. Want dat voor enkele jaren de heele gereformeerde pers zich verzette tegen den Calvinistenbond, verhindert sommigen niet, thans precies den anderen kant uit te redeneren, nu de consequenties der betoogen zich keeren tegen enkele personen, die men liever niet afvalt. Onze omgang wordt er niet beter op.

Over Kagawa.

Van dezelfde hand, die reeds eerder in ons blad zulke uitnemende copie gegeven heeft, neem ik thans een artikel uit „Geldersche Kb.“ over:

Mijne Heeren,

„De Rotterdammer“ geeft, in haar Zondagsblad van 25 Augustus, een artikel van Dr Ir v. Beusekom over den Japanschen Christen-socialist Kagawa. De schrijver legt er nadruk op, dat Kagawa steeds het oog gehad heeft op de geheele Japansche Christenheid, op het geheele volk van Japan en op de geheele wereld.

Over dit laatste mogen wij niet zonder meer heen-lezen, want Kagawa komt, evenals Stanley Jones, John R. Mott, Dr Sherwood Eddie e.a. met de pretentie een Boodschap te moeten brengen van het Oosten aan het Westen.

In verband met het artikel van Ir v. Beusekom zond ik een ingezonden stuk aan „De Rotterdammer“, maar vind het intusschen niet overbodig de beweging Kagawa e.s. in brederen kring van Christelijk Nederland bekend te doen worden, weshalve ik de vrijheid neem U te verzoeken voor dit ingezonden stuk een plaats in de „Geldersche Kerkbode“ te willen afstaan, waarvoor ik U bij voorbaat beleefd dank zeg.

Ik zal mij slechts beperken tot het geven van onderstaande vertaling uit de „Sunday School Times“, die uitgegeven wordt in Philadelphia.

De Religie van Jezus. Door Toychiko Kagawa.

(The John C. Winston Co., Philadelphia.)

Talrijk is het aantal sprekers en schrijvers, die aan Kagawa een hooge plaats toekennen onder de thans op den voorgrond tredende Christenen over de geheele wereld. Hij is schrijver en redenaar van betekenis en een onvermoeid arbeider onder de armen van Japan. Bij het geven van een overzicht van zijn welbekend werk, getiteld: „Liefde de wet des levens“, vestigde de „Sunday School Times“ (10 Mei 1930) er de aandacht op, dat hij te dien tijde drie kerken in Japan te bewerken had; dat hij grootendeels de stichter was van de Japansche Arbeiders-federatie; dat hij zijn beweging leidde onder het devies: „Een miljoen zielen voor Christus“.

De titel, waaronder de schrijver zijn boek invoert, is ongebruikelijk bij hen, die weten, dat Jezus Christus niet is de stichter van een Religie, maar de volvoerder van oud-testamentische Messiaansche profetieën, en de Eenige, waarvan geschreven staat: „maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijnen Zoon uitgezonden“ (Gal. 4:4). Maar onderneemt iemand, met gloeienden ijver, het schrijven van een boek over „De Religie van Jezus“, moeten dan niet zijn lezers vanzelfsprekend verwachten een nauwkeurige studie onder de oogen te zullen krijgen van wat Jezus onderwees? Is zijn boek een heldere en nauwgezette studie van het Christendom, rotsvast op den Bijbel gegrond?

Groot is het aantal niet-schriftuurlijke verklaringen, die Kagawa geeft, waarvan de volgende voorbeelden: „Het Christendom, dat studie van den mensch maakt en daarbij als punt van uitgang kiest zijn zonde, ontdekt, door zijn pathologische kijk, tegelijkertijd een groote kracht: de kracht tot redding“. (blz. 25).

Maar het Christendom is geen studie van den mensch en evenmin ontdekt het eenige kracht tot redding in deze wereld. Het komt tot de wereld met Gods aanbod tot redding door Christus.

„De ware en diepe betekenis der verlossing is, dat Jezus bij God de verdediging op zich nam van alle tekortkomingen en zonden van het mensdom, de aansprakelijkheid daarvan op zichzelf nemend.“ (blz. 57).

Dit vreemde denkbild, Jezus, verdediging onder-nemend bij God, vindt men in andere gedeelten van het boek terug.

„Wandelen in gebed, voortdurend kracht vragend aan God en die verkrijgend, deze kracht wederom omzettend in nieuwe daden van liefde, ziedaar de Religie van Jezus. Het was de Religie van de Daad, verbindend de wonden der Maatschappij met pleisters en zwachtels.“ (blz. 48).

Des schrijvers verklaringen over de wederopstanding kunnen aan een zwak geloof schipbreuk bezorgen. Hij verklaart o.m. het volgende: „Wij weten niet in welken vorm de opstanding kwam. Of het was in het vleesch, gelijk de evangeliën leeren, dan wel in het geestelijk lichaam, zooals Paulus ons vertelt, maakt geen verschil uit. Het Christendom doet hiermede zijn intrede. In elk geval was Jezus naar waarheid in de harten zijner discipelen herleefd. Komt het u voor bijgeloof te zijn, welnu gij kunt het er voor nemen. Maar met deze gebeurtenis als uitgangspunt heeft het evangelie van Jezus zich over de geheele wereld verspreid. Is het dan al bijgeloof in Jezus' opstanding te gelooven, een historie van negentien eeuwen over vijf honderd miljoen menschen is er intusschen de slaaf van geworden“. (blz. 103, 104).

„De discipelen geloofden, dat Jezus in het vleesch herleefde toen zij zeiven geestelijk herleefden.“ (blz. 104).

Eén der meest schokkende passages in het boek treft men aan in het hoofdstuk: „De verhouding van Jezus tot zijn discipelen“.

Ziehier wat Kagawa schrijft: „Jezus had elk zijner discipelen lief. En ook schertste hij dikwijls. Luther was een groote grappenmaker, en Wesley ook; vaak gebruikten zij humor. Het gezegde van Jezus: „het is

lichter dan dat es ongetwijfeld zijn discipelen naam Jezus, die wist te overwende“.

Er is ge-Godheid v dat naarm natuurlijk blz. 20.) „J was.“ (blz van zonde rend voor) wat in der zij zeggen tegen het zelde: „vergeven bezat voor Het vals komt voor Kagawa calen aan, soon als i van waar werd, in zi uit te oef zenuwlijde siede ver Om dezelf Rusland a

Mar wa adem gen „Toen C over den C bad hij on was hij g Christus. I macht op Somwijke godlasterli Talrijke onnauwke Als voorb niet allec hij had oo lefde-god niet kome machtsuit om zei hij drie dager zalem wa schen stij sterling n Intussche dit van de Kagawa vankelij dan gaat zeggen: „alleen me komen te worden da

Waarhe de werke doen dan allerminst Voorzek warmte e er behoeft en ik gelo daar ik t bescherm verlangen vriend te z buurten“ ook den g tief in he treft!“ (bl — ijdele g een leven (blz. 126).

Het boe kennis va „Jezus en ging en w tot zijn v Niet één klaring de Kagawa anderen, „brengen leven, ma zulk een schuwt; z tuurlijke Christend

Tot zoov Commen Christenv gen door de laatste artikelen leeren ove is, blijft o

Ernelo, 3 Tot zoove Men zal v serieuzer te een redactie opnemen n Rotterdam genomen w zijn 'er ove en-Geest-kri lang niet u